

پیش‌بینی روند پرداخت تسهیلات بانک کشاورزی

در برنامه پنجم توسعه به تفکیک محصول

(بر حسب سرفصل‌های تعریف شده اداره کل آمار و برنامه‌ریزی)

عباس خدابخشی^۱

چکیده

بخش کشاورزی ایران با در اختیار داشتن سهم ۱۳/۰۳ درصدی از محصول ناخالص داخلی (به قیمت ثابت سال ۱۳۸۳)، ۲۰/۸ درصد اشتغال و ۵/۰۲ درصد از تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (به قیمت ثابت سال ۱۳۸۳) را به خود اختصاص داده است. شرایط مساعد اقلیمی و جغرافیایی ایران، کشور ما را از حیث پتانسیل‌های تولید محصولات کشاورزی در سطح ایده آلی قرار داده است.

کمبود منابع مالی و سرمایه‌ای از مهمترین چالش‌های جدی فراروی بخش کشاورزی است. در عین حال، ضعف زیرساخت‌ها در این بخش به دلیل اختصاص اندک نقدینگی و منابع اندک در اختیار کشاورزان، عاملی مضاعف در عدم بروز و ظهور قابلیت‌های بخش کشاورزی کشور است.

در این راستا، نقش تأمین مالی کشاورزی بیش از پیش رخ می‌نماید. بانک‌ها به عنوان مهمترین و اصلیت‌ترین شق بازار پول در اقتصاد ایران، وظیفه مدیریت و تدارک نقدینگی و هدایت و کانالیزه کردن آن را به سمت فعالیت‌های مولد تولیدی و سرمایه‌گذاری دارا می‌باشند، به طوری که اهم نقدینگی اقتصاد جامعه باید توسط نظام بانکی کشور برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصادی هدایت و مدیریت شود.

در سال‌های اخیر با نگاهی به وضعیت تأمین مالی طرح‌های کشاورزی به راحتی می‌توان دریافت که بانک کشاورزی به عنوان یکی از ارکان مؤثر بر تأمین مالی بخش کشاورزی توانسته است با حرکت به سمت استفاده از منابع و ظرفیت‌های داخلی، میزان اتکای خود را به دولت و بانک مرکزی کاهش دهد.

در عین حال سیاست‌های برنامه پنجم برگرفته از سیاست‌های کلی سند چشم‌انداز بوده و بر اساس اهداف پیش‌بینی شده در برنامه پنجم توسعه کشور، جامعه ایرانی در افق چشم‌انداز برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید و متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی و همچنین برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت

^۱ کارشناس اداره کل مطالعات و بررسی‌های اقتصادی

غذایی، تامین اجتماعی، فرصت های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره مند از محیط زیست است.

بر اساس این برنامه، ارتقای شاخص های سلامت غذا، امنیت غذا، اصلاح الگوی تغذیه جامعه با بهبود ترکیب و سلامت مواد غذایی، ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک سوم در پایان برنامه، توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آبهایی که از کشور خارج می شود با اولویت استفاده از منابع آبهای مشترک، هدفمند کردن یارانه های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه های غیر آشکار، ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرح های توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات کشاورزی، تامین بیمه فراگیر و گسترش کمی و کیفی نظام تامین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی و توسعه بخش تعاون با هدف توانمند سازی اقشار متوسط و کم درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد، از مهمترین تکالیف وزارت جهاد کشاورزی است.

در این راستا برنامه پرداخت تسهیلات بانک کشاورزی طی سال های اجرای برنامه پنجم توسعه (۹۴-۱۳۹۰) تهیه شده است. با توجه به برنامه پرداخت تسهیلات بانک در سال ۱۳۹۰ و نیز متوسط نرخ رشد تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی طی سال های گذشته، متوسط نرخ رشد تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی طی سال های برنامه پنجم توسعه ۱۵ درصد در نظر گرفته شده است. برای تعیین سهم هر یک از زیر بخش ها و محصولات کشاورزی از تسهیلات پرداختی بانک دو سناریو تهیه شده است.

در سناریوی اول فرض شده است که سهم زیر بخش ها و محصولات کشاورزی از تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی در طی سال های اجرای برنامه پنجم ثابت بوده و برابر سهم آن زیر بخش در سال ۱۳۸۹ می باشد. بر این اساس میزان تسهیلات پرداختی به آن زیر بخش و محصولات کشاورزی مشخص گردیده است. بر این اساس تسهیلات پرداختی به هر یک از زیر بخش ها و محصولات کشاورزی در طی سال های اجرای برنامه پنجم توسعه دارای رشد سالانه ۱۵ درصد می باشد.

در سناریوی دوم با توجه به اهمیت هر یک از زیر بخش ها و محصولات کشاورزی در برنامه پنجم توسعه، نرخ های رشد متفاوتی برای زیر بخش ها و محصولات کشاورزی محاسبه گردیده است. این نرخ با توجه به نرخ رشد سالانه ۱۵ درصدی تسهیلات پرداختی بانک کشاورزی، میانگین نرخ رشد بخش کشاورزی در برنامه پنجم توسعه و میانگین نرخ رشد زیر بخش و محصولات مختلف در طی سال های برنامه پنجم محاسبه گردیده است.

به عنوان مثال در برنامه پنجم توسعه، توسعه کشت دانه های روغنی از اهمیت بالایی برخوردار بوده و نرخ رشد بالایی برای آن در نظر گرفته شده است. بر این اساس در برنامه پرداخت تسهیلات بانک کشاورزی نیز، پرداخت تسهیلات برای کشت دانه های روغنی از رشد بالاتری نسبت به سایر محصولات کشاورزی برخوردار می باشد.

برنامه پرداخت تسهیلات بانک کشاورزی به تفکیک محصولات کشاورزی در زیر بخش های زراعت، باغبانی، گلخانه ها، دام و طیور، شیلات، مکانیزاسیون، منابع طبیعی و آبخیزداری و آب و خاک تهیه شده است. تفکیک محصولات کشاورزی در این گزارش براساس سرفصل های اعتباری تهیه شده توسط اداره کل آمار و برنامه ریزی می باشد و سعی شده است حتی الامکان در قالب این سرفصل ها، پیش بینی اعتبار لازم طی سال های اجرای برنامه پنجم توسعه مورد محاسبه قرار گیرد.

کلمات کلیدی: تسهیلات، بانک کشاورزی، برنامه پنجم توسعه